

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Навчально-науковий Інститут мистецтв
Кафедра музичної україністики та народно-інструментального мистецтва**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОРКЕСТРОВИЙ КЛАС**

Рівень вищої освіти – бакалаврський

Освітня програма – інструментально-виконавське мистецтво

Спеціальність – 025 Музичне мистецтво

Галузь знань – 02 Культура і мистецтво

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 8 від 16 січня 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Оркестровий клас
Викладач (і)	доц. Пасічняк Л.М.
Контактний телефон викладача	0997452990
E-mail викладача	lilia.pasichniak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	42 кредити, 1260 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	–
Консультації	Консультації проводяться за потребою (наживо чи дистанційно)

2. Анотація до навчальної дисципліни

На сучасному етапі особливої актуальності набуває теоретичне і практичне вивчення та осмислення оркестрової партитури як результату творчої та аналітичної роботи диригента оркестру народних інструментів. На заняттях оркестрового класу вирішуються як навчальні, так і концертно-виконавські завдання, а саме: вміння слухати і розуміти музичний твір, його основну тему, підголоски, варіації і т.д., виконувати оркестром в цілому або окремими оркестровими групами; виконувати свою партію, слідуючи задумам композитора і трактуванню диригента; читання оркестрової партії та орієнтуватися в ній; знати стрій інструментів оркестру, їх діапазон та транспонування; вміти працювати з окремими групами оркестру; прагнути досягнення ритмічної єдності, штрихової палітри, прийомів їх виконання, відпрацьовувати виразність твору; розвивати в собі навички ансамблевої гри у складі оркестру; вміти з легкістю застосовувати в оркестровій грі практичні навички гри на інструменті, набуті у класі з фаху; вироблення організаторської та репетиційної роботи з оркестром, практика концертних виступів; виховання вольових якостей та ініціативи, почуття відповідальності перед колективом і творчого відношення до спільного виконавства.

Навчальна дисципліна «Оркестровий клас» передбачає підготовку висококваліфікованого оркестранта, що володіє комплексом знань, необхідних для організації та успішного керівництва колективами народних інструментів різної кваліфікації, безпосередньої участі в цих оркестрах. Виходячи із сучасного стану і розвитку оркестрового мистецтва, а також, враховуючи навчальну програму, слід вважати доцільним вирішення в рамках даного курсу перерахованих завдань.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – виховання спеціаліста-професіонала, обізнаного зі специфікою колективного музикування, який знає технічно-виражальні можливості оркестрових інструментів та досконало володіє навичками гри на одному або кількох з них.

Цілі навчальної дисципліни – удосконалення здобутих вмінь колективної гри, поглиблення розуміння специфіки гри в оркестрі народних інструментів та забезпечення методичної підготовки до керування ОНІ у мистецьких навчальних закладах.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Здатність до розв'язання проблем.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 10. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 15. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.

ФК 2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.

ФК 3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.

ФК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

ФК 6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.

ФК 9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

ФК 11. Здатність оперувати професійною термінологією.

ФК 12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

ФК 13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

ФК 17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології виконавської та педагогічної діяльності.

ФК 18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Програмні результати навчання

ПР 1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності.

ПР 2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів.

ПР 3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.

ПР 4. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПР 5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.

ПР 8. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.

ПР 9. Демонструвати володіння теоретичними та практичними основами інструментування, аранжування музики та композиції, вміння здійснювати переклад музичних творів для різних колективів (оркестру, ансамблю).

ПР 10. Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом

ПР 12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПР 13. Вміти здійснювати педагогічну діяльність.

ПР 14. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті.

ПР 15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

ПР 17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	-
семінарські заняття / практичні / лабораторні	430
самостійна робота	830

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / цикл професійної підготовки
I-VIII	025 «Музичне мистецтво»	I-IV	обов'язкова дисципліна, теоретична підготовка

Тематика навчальної дисципліни		
Тема	кількість год.	
	Практичні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Вивчення елементарних оркестрових фрагментів в оркестрових партіях.	1 курс: 8 год. 2 курс: 8 год 3 курс: 8 год 4 курс: 8 год	1 курс: 15 2 курс: 15 3 курс: 15 4 курс: 10
Тема 2. Удосконалення якості звуковидобування в оркестрових групах.	1 курс: 8 год. 2 курс: 8 год 3 курс: 8 год 4 курс: 8 год	1 курс: 15 2 курс: 15 3 курс: 15 4 курс: 15
Тема 3. Засвоєння основних прийомів гри під час виконання партій.	1 курс: 8 год. 2 курс: 8 год 3 курс: 8 год 4 курс: 8 год	1 курс: 20 2 курс: 20 3 курс: 20 4 курс: 15
Тема 4. Використання основних прийомів гри під час виконання нескладних п'єс.	1 курс: 8 год. 2 курс: 8 год 3 курс: 8 год 4 курс: 8 год	1 курс: 20 2 курс: 20 3 курс: 20 4 курс: 15
Тема 5. Удосконалення звуковидобування на інструменті під час виконання партії кожним студентом зокрема.	1 курс: 8 год. 2 курс: 8 год 3 курс: 8 год 4 курс: 8 год	1 курс: 15 2 курс: 15 3 курс: 10 4 курс: 15
Тема 6. Технічні навички гри на інструменті під час виконання складних творів.	1 курс: 8 год. 2 курс: 8 год 3 курс: 8 год 4 курс: 6 год	1 курс: 15 2 курс: 15 3 курс: 10 4 курс: 14

Тема 7. Розподіл по групах та підготовка до оркестрового музикування.	1 курс: 6 год. 2 курс: 6 год 3 курс: 6 год 4 курс: 6 год	1 курс: 20 2 курс: 20 3 курс: 10 4 курс: 14
Тема 8. Зосередження на вказівках диригента при виконанні оркестрових партій.	1 курс: 10 год. 2 курс: 10 год 3 курс: 8 год 4 курс: 6 год	1 курс: 15 2 курс: 15 3 курс: 15 4 курс: 15
Тема 9. Якісне звуковидобування як запорука осмислення образного змісту твору.	1 курс: 10 год. 2 курс: 10 год 3 курс: 8 год 4 курс: 6 год	1 курс: 15 2 курс: 15 3 курс: 15 4 курс: 15
Тема 10. Виконання фрагментів оркестрових творів штрихом легато.	1 курс: 10 год. 2 курс: 10 год 3 курс: 8 год 4 курс: 6 год	1 курс: 20 2 курс: 20 3 курс: 15 4 курс: 15
Тема 11. Досягнення динамічного балансу в оркестрових групах та оркестрі.	1 курс: 8 год. 2 курс: 8 год 3 курс: 8 год 4 курс: 6 год	1 курс: 20 2 курс: 20 3 курс: 20 4 курс: 15
Тема 12. Застосування прийому тремоло і специфіка його виконання в оркестрових групах, на окремих інструментах під час гри оркестрових творів.	1 курс: 8 год. 2 курс: 8 год 3 курс: 8 год 4 курс: 6 год	1 курс: 10 2 курс: 10 3 курс: 10 4 курс: 12
Тема 13. Застосування прийому деташе і специфіка його виконання в оркестрових групах, на окремих інструментах під час гри оркестрових творів.	1 курс: 8 год. 2 курс: 8 год 3 курс: 8 год 4 курс: 6 год	1 курс: 10 2 курс: 10 3 курс: 10 4 курс: 12
Тема 14. Специфічні методи позаоркестрової гри.	1 курс: 6 год. 2 курс: 6 год 3 курс: 8 год 4 курс: 4 год	1 курс: 10 2 курс: 10 3 курс: 11 4 курс: 12

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	50 балів студент отримує за відвідування занять, виконання навчальних завдань, а других 50 – за участь в концертних виступах оркестру, конкурсних прослуховуваннях, днях відкритих дверей інституту, державних іспитах кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва.
Вимоги до письмових робіт	Не передбачені
Семінарські заняття	немає
Умови допуску до підсумкового контролю	Участь у концертних та конкурсних виступах оркестру. Виконання всіх практичних завдань, зокрема тих, що стосуються самостійної роботи (удосконалення гри оркестрових партій виконуваних творів).

Підсумковий контроль	Залік – 1, 5, 6, 7 семестри. Екзамен – 2, 3, 8 семестри. Форма здачі – гра партій виконуваних творів, концертний виступ оркестру.
----------------------	---

7. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу спрямована на те, щоб забезпечити студентам відповідні знання, уміння та навички, які дозволять їм якісно та фахово проводити музично-творчу діяльність. Особлива увага звертається на розвиток професійних якостей, самовдосконалення, розвитку аналітичного мислення та організаторських здібностей.

У взаємовідносинах «викладач–студент» провідними є загальні морально-етичні принципи та правила поведінки, відповідно до Кодексу честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», ухваленого Конференцією трудового колективу ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» 29 грудня 2015 року.

Відвідування занять.

Пропуски здійснюються у вигляді відпрацювання (здачі) практичних занять – гра оркестрових партій.

Неформальна освіта:

Неформальна освіта регулюються Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)

<https://nmv.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Бродський Г.Л., Горбенко О.Б., Сметана С.О. Оркестровий клас: навчально-методичний посібник. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В.Винниченка, 2016. 328 с.
2. Восводін В. В. Педагогічні умови становлення творчого потенціалу майбутніх музикантів-виконавців в оркестровому класі : автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 . Теорія та методика навчання музики і музичного виховання. К., 2007. 19 с.
3. Давидов М. А. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа): підручник. К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2005. 420 с.
4. Дейнега В. Музичний інструментарій як показник специфіки оркестру народних інструментів // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. К., 2002. Вип. 22. Кн. 8. С. 119–129.
5. Жуков В.П. Оркестр народних інструментів, як зразок ціннісної спадкоємності, відтворення й розвитку традиційної музичної культури // Традиційна культура в умовах глобалізації: родинні цінності і трансляція соціокультурного досвіду поколінь. Харків : ООМЦКМ, 2016. С. 83-87
6. Макуха Н.М. Український народний музичний інструментарій у формуванні музичної культури майбутнього педагога // Формування здорового студентського життя студентської молоді: реалії та перспективи: Матеріали Всеукраїнської конференції. Полтава: Полтавський державний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка, 2003. С. 189-191.
7. Охманюк В. Оркестровий клас: навчально-методичний посібник . Ч.1. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 182 с.
8. Пасічняк Л.М. Традиційне ансамблеве народно-інструментальне мистецтво Прикарпаття в контексті сучасної культури // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики. Когнітивне музикознавство : зб. наук. статей ХНУМ ім. І.П. Котляревського [відп. секретар – доктор мистецтвознавства, проф. Л.В.Шаповалова]. Харків : ХНУМ ім. І.П. Котляревського, 2017. Вип. 46. 414 с. С. 366-381.
9. Пасічняк Л.М. Сольне та ансамблеве інструментальне музикування корінного українського населення повіту Марамуреш в Румунії в аспекті етнокультурного пограниччя (південна Мараморощина) // Na Pograniczach Z ODLEGŁEJ I BLISKIEJ PRZESZŁOŚCI. Studia o sto sunkach kulturowych: Monografia / Redakcja naukowa: Robert Lipelt, Sanok: wydawanej przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową im Jana Grodka w Sanoku, 2019, 263 s., Tom. XII. S. 103-112.
10. Плужніков В. М. Професія диригента та шляхи її формування в західно-європейській театральній практиці XIX століття: автореф. дис. канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Музичне мистецтво. Харків, 2006. 16 с.
11. Пляченко Т.М. Підготовка майбутнього вчителя музики до роботи з учнівськими оркестрами та інструментальними ансамблями : [монографія]. Кіровоград : «Імекс-ЛТД», 2010. 428 с.
12. Роговська Є.В., Рутецький В.В. Оркестр народних інструментів : навч.-метод. посібник; за ред. І.В. Баладинської. Житомир: ЖДУ, 2014. 220 с.
13. Сідлецька Т.І. Культурно-історична еволюція українського оркестру народних інструментів: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2009. 184 с.
14. Сідлецька Т.І. Практична культурологія. Історія народно-оркестрового виконавства України: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2011. Ч.1. 122 с.

15. Сідлецька Т.І. Практична культурологія. Історія народно-оркестрового виконавства України: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2011. Ч.2. 72 с.
16. Стельмашук З. М. Діяльність аматорських народно-інструментальних колективів Тернопільщини кінця ХХ – початку ХХІ століття // Народноінструментальне мистецтво на зламі ХХ–ХХІ століть: збірник матеріалів VI-ї міжнародної науково-практичної конференції (ДДПУ ім. І. Франка, 07.12.2012, м. Дрогобич) / [редактори-упорядники А. Душний, Б. Пиц]. Дрогобич: Посвіт, 2012. С. 109–113.
17. Хоткевич Г. Музичні інструменти українського народу. Харків : Держ. вид-во України, 2002. 288 с.
18. Черкаський Л. Українські народні музичні інструменти. К.: Техніка, 2003. 264 с.
19. Федоришин В.І. Формування виконавської майстерності студентів музично-педагогічних факультетів у процесі колективного музикування: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.02. К., 2006. 18 с.
20. Хашеватська С. С. Інструментознавство. Підручник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації. Вінниця: Нова книга, 2008. 256 с.

Викладач

доц. Пасічняк Л. М.